

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมป่าไม้ สำนักกฎหมาย โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๒๙๒-๓ ตีข ๕๖๐๓

ที่ ทส ๑๖๑๐.๔/ว 12825 วันที่ 5 กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางตามมาตรา ๖๔ ทวิ และ ๖๔ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔

เรียน รองอธิบดีกรมป่าไม้ทุกท่าน
ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ทุกท่าน
ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก
ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓
ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขาทุกสาขา
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

กรมป่าไม้ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๓๖๕ เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางตามมาตรา ๖๔ ทวิ และ ๖๔ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ มาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

(นายสุวิทย์ รัตนมณี)

อธิบดีกรมป่าไม้

ส่วนคดี
รับที่ 228
วันที่ 21 ส.ย. 2554
วันที่
เวลา.....

ห้องรองอธิบดีกรมป่าไม้
(นายเริงชัย ประยูรเวช)
รับที่ 7445
วันที่ 2.0 ส.ย. 2554
วันที่
เวลา.....

กรมป่าไม้
รับที่ 19967
วันที่ 1.0 ส.ย. 2554
วันที่
เวลา.....

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๙๐๑/ ๑๐๗๐๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๙ มิถุนายน ๒๕๕๔

ห้องรองอธิบดีกรมป่าไม้
(นายประยุทธ หล่อสุวรรณ)
เลขรับ ๓๓๑๑
วันที่ ๑๕ ส.ย. ๒๕๕๔
วันที่
เวลา.....

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางตามมาตรา ๖๔ ทวิ และ ๖๔ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๖/ป ๔๙๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การคืนทรัพย์สินของกลางตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๒

ตามที่กรมป่าไม้ได้ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินของกลางตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมป่าไม้) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน อธิบดี (รองอธิบดี)
เรียน อธิบดี
เรียน อธิบดี

ขอแสดงความนับถือ

(ลายเซ็น)

(นายอัชพร จารจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรียน รองอธิบดี

เพื่อโปรดทราบ

(ลายเซ็น)
๑๓ มิ.ย. ๕๔

(นายประยุทธ หล่อสุวรรณศิริ)

รองอธิบดีกรมป่าไม้

คดี
 ทัวไป
คุณ มงคล
พิจารณาตรวจสอบ
(ลายเซ็น)
นิติกรชำนาญการ
ผู้อำนวยการส่วนคดี

สำนักอำนวยการ
ฝ่ายกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติ
โทร. ๐๒๒๒๒ ๐๒๐๖๕ ต่อ ๑๓๐๖ (หญิง)

ส่วนคดี

นางฉวีรัตน์ /
1101 ส.ย. ๒๕๕๔
๐๑ ส.ย. ๒๕๕๔
๐๑ ส.ย. ๒๕๕๔

สทช
- *(ลายเซ็น)*

(ลายเซ็น)

(ลายเซ็น)
(นายเริงชัย ประยูรเวช)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การคืนทรัพย์สินของกลางตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบกรมป่าไม้
ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๒

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๑๐.๔/๖๖๘๓ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ในการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และมีการตรวจยึดของกลางโดยเฉพาะยานพาหนะประเภทต่างๆ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีนโยบายเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และกรมป่าไม้ได้ออกระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยได้กำหนดการปฏิบัติในการคืนของกลางไว้ในข้อ ๑๔ ภายหลังจากที่ระเบียบกรมป่าไม้ไม่มีผลใช้บังคับ ได้มีผู้มาร้องขอคืนของกลางที่ยึดไว้ในระหว่างคดีตามมาตรา ๖๔ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ อันได้แก่ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๖๔ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้สามารถคืนของกลางไปเก็บรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน มีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

กรมป่าไม้เห็นว่า โดยเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของมาตรา ๖๔ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดยานพาหนะที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดไว้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะยานพาหนะนั้นจะเป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่นั้น เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามมิให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดมาดำเนินการร้องขอรับยานพาหนะที่ได้ใช้หรือเคยเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดคืนไปในระหว่างที่การพิจารณาคดีนั้นยังไม่ถึงที่สุด ซึ่งหากมีการคืนยานพาหนะดังกล่าวไปก่อนที่จะมีคำพิพากษาของศาลว่าจะรับยานพาหนะนั้นหรือไม่ ผู้กระทำความผิดอาจนำยานพาหนะนั้นกลับมาใช้ในการกระทำความผิดซ้ำอีกครั้งหนึ่งได้ บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติให้คืนของกลางไปเก็บรักษาชั่วคราว จึงมีหลักการที่อาจจะไม่ตรงกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ที่มุ่งหมายจะปกป้องและรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเจ้าหน้าที่มีความเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

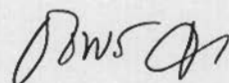
ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๗๖๒ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ฝ่ายที่ ๑ มีความเห็นว่า ข้อ ๑๙ วรรคสอง แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญาฯ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้จนกว่าคดีถึงที่สุด บางกรณีอาจต้องยึดสิ่งของดังกล่าวไว้เป็นเวลานาน ทำให้สิ่งของนั้นชำรุดบกพร่อง เสื่อมประโยชน์ หรือเสื่อมราคา ก่อความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น สมควรกำหนดให้เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้ดุลพินิจผ่อนผันให้บุคคลดังกล่าวรับสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ในระหว่างการดำเนินคดีอาญา เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายและเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้สุจริต ตลอดจนลดภาระหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการดูแลรักษาสิ่งของนั้น อีกทั้งไม่ขัดต่อมาตรา ๖๔ ทวิ และมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เนื่องจากข้อ ๑๙ วรรคสอง แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญาฯ เป็นการส่งมอบของกลางตามมาตรา ๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นการขอรับยานพาหนะของกลางไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ในระหว่างสอบสวนเท่านั้น มิใช่เป็นการคืนของกลางให้เป็นสิทธิขาดแก่ผู้ร้องขอคืนตามมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ โดยหากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะคืนของกลางไปโดยเด็ดขาดแก่ผู้ใดจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ด้วย ซึ่งในการคืนของกลางต้องคืนให้กับพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เนื่องจากอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับของกลางเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ประกอบกับศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ ๒๓๑๑/๒๕๔๓ สรุปได้ว่า การดูแลรักษาของกลางในระหว่างการสอบสวน ถือได้ว่ากรมป่าไม้กระทำการดูแลรักษาของกลางแทนพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเท่านั้น ไม่มีอำนาจจัดการเกี่ยวกับของกลางแต่อย่างใด นอกจากนี้ ถ้าศาลมีคำพิพากษาให้บริบททรัพย์สินหรือยานพาหนะนั้น หรือผู้กระทำความผิดนำยานพาหนะนั้นกลับมาใช้ในการกระทำความผิดซ้ำอีก ข้อ ๑๕ แห่งกฎกระทรวงกำหนดวิธีการขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตส่งคืนสิ่งของนั้นได้ ดังนั้น ข้อ ๑๙ วรรคสอง แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญาฯ จึงไม่ขัดกับมาตรา ๖๔ ทวิ และมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ

ฝ่ายที่ ๒ มีความเห็นว่า ข้อ ๑๙ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญาฯ ขัดกับมาตรา ๖๔ ทวิ และมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เนื่องจากพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เป็นกฎหมายเฉพาะไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ เมื่อมีผู้ร้องขอคืนรถยนต์ของกลาง เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการรถยนต์ของกลาง โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบรถยนต์ของกลางคืนให้แก่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ประกอบกับศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ ๑๔๐๑/๒๕๓๘ สรุปได้ว่า การที่เจ้าพนักงานป่าไม้เก็บรักษารถยนต์ของกลางซึ่งจับกุมได้พร้อมไม้แปรรูปที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๔ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แม้คดีอาญาจะยังไม่ถึงที่สุดพนักงานสอบสวนยังมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดต่อไปก็ตาม แต่การขอคืนของกลางต้องเป็นไปตามมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ที่ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ ให้ผู้มีอำนาจส่งคืนของกลางคือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ โดยอนุมนตรีรัฐมนตรี จำเลยซึ่งเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนมิใช่ผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ในการคืนรถยนต์ของกลางแก่โจทก์ ในเรื่องนี้ฝ่ายที่ ๑ ไม่เห็นด้วย โดยเห็นว่า ถึงแม้มาตรา ๖๔ ทวิ และมาตรา ๖๔ تري แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ จะเป็น

ในวรรคสองกำหนดให้ผู้บริหารหน่วยงาน ซึ่งได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการกลุ่ม หรือผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ส่งมอบทรัพย์สินของกลางให้แก่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี พร้อมกับจัดทำบันทึกส่งมอบทรัพย์สินของกลางโดยละเอียด โดยระบุข้อความว่า “เป็นการส่งมอบของกลางตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕/๑ เท่านั้น มิใช่เป็นการคืนตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๖๔ ตรี ซึ่งหากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะทำการคืนของกลางไปโดยเด็ดขาดให้แก่ผู้ใด จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติป่าไม้ มาตรา ๖๔ ตรี ด้วย” และภายหลังการดำเนินการ ให้จัดทำรายงานแจ้งสำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่าทราบทุกครั้ง เพื่อสำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่าจะได้ใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบทรัพย์สินของกลางว่าเคยนำมาใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือไม่

กรณีตามข้อหาหรือ เมื่อพิจารณาข้อ ๑๙^๖ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา เห็นว่า ในการคืนทรัพย์สินของกลางที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ในระหว่างการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หน่วยงานของกรมป่าไม้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๔ ตรี^๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ โดยบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเป็นบทยกเว้นของมาตรา ๖๔ ทวิ^๘ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจคืนทรัพย์สินของกลางที่ได้ยึดไว้ก่อนพนักงานอัยการจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือก่อนคดีจะถึงที่สุดได้ สำหรับขั้นตอนในการคืนทรัพย์สินของกลางของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการในระหว่างสอบสวนตามมาตรา ๘๕/๑^๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกระบวนการหนึ่งในระหว่างการดำเนินคดี ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีอำนาจใช้ดุลพินิจผ่อนผันให้เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอรับสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหาย และเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้สุจริต ตลอดจนเป็นการลดภาระหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการดูแลรักษาสิ่งของนั้น ซึ่งเป็นการคืนทรัพย์สินของกลางเพื่อนำไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์เป็นการชั่วคราว มิใช่เป็นการคืนทรัพย์สินของกลางให้แก่เจ้าของโดยเด็ดขาดตามมาตรา ๖๔ ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ด้วยเหตุนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการในการคืนทรัพย์สินของกลางตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๙ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา จึงไม่ขัดกับมาตรา ๖๔ ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ และสอดคล้องกับมาตรา ๘๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(นายอัคร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๔

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น